

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/210351,Dyskusja-o-Dokumentach-zbrodni-wolynskiej.html>
27.02.2026, 01:03

Dyskusja o „Dokumentach zbrodni wołyńskiej”

29 listopada 2024 r. w siedzibie lubelskiego oddziału Instytutu Pamięci Narodowej, w ramach „Zaduszek wołyńskich”, zaprezentowaliśmy drugi tom „Dokumentów zbrodni wołyńskiej”. W wydarzeniu uczestniczył zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski oraz dyrektor lubelskiego oddziału IPN dr Robert Derewenda.

29.11.2024

[Zbrodnia Wołyńska](#)

– Prawda jest najlepszą drogą do pojednania między Polakami a Ukraińcami. Strona ukraińska powinna jednak zmierzyć się z przeszłością – stanąć w prawdzie i współpracować z nami w dziedzinie poszukiwań, ekshumacji i godnego pochówku ofiar zbrodni wołyńskiej

– powiedział zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski. Przypomniął, że IPN od wielu lat stara się o uzyskanie zgody na poszukiwania i ekshumacje ofiar zbrodni wołyńskiej. Specjaliści IPN są przygotowani, aby rozpocząć prace w Ukrainie.

– Z dołów śmierci woła do nas prawie 120 tysięcy ofiar. Niewielu z nich ma swoje miejsce na cmentarzu i w oznaczonym grobie. W Instytucie Pamięci Narodowej uznajemy, że nasza misja nie zostanie zakończona, dopóki ostatnia z ofiar nie otrzyma swojego godnego pochówku. To nasze zadanie. Jesteśmy to winni przeszłym pokoleniom, ale też tym, którzy przyjdą po nas

– podkreślił dr hab. Karol Polejowski.

W spotkaniu wzięli udział redaktorzy publikacji – dr Leon Popek (IPN) wskazał na przyczyny i przebieg zbrodni wołyńskiej na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej, natomiast wybrane okoliczności śmierci Polaków na podstawie analizy t. 1-2 *Dokumentów zbrodni wołyńskiej* ukazał dr Paweł Sokołowski.

Uczestnicy wydarzenia zapoznali się także z prowadzoną przez IPN Bazą Ofiar Zbrodni Wołyńskiej. Znajdujące się w t. 1-2 *Dokumentów zbrodni wołyńskiej* relacje świadków są uzupełnieniem Bazy, a także prowadzonego przez IPN śledztwa w sprawie zbrodni wołyńskiej.

„Zaduszki wołyńskie” zakończył wieczór pieśni wołyńskich, które wykonał zespół wokalny „Hubal” z Hrubieszowa.

* * *

[Dokumenty zbrodni wołyńskiej tom 1](#)

Dokumenty zbrodni wołyńskiej, stanowiące przedmiot niniejszej edycji źródłowej, pochodzą ze zbioru przechowanego przez Urszulę Szumską. Jest to zbiór o szczególnej wartości, ponieważ został wytworzony przez działaczy Komitetu Ziemi Wschodnich bezpośrednio po fali mordów na Wołyniu. Ma on formę zeznań, które w większości zostały uwiarygodnione własnoręcznym podpisem naocznego świadka lub adnotacją o źródle informacji. Dokumenty te można zaliczyć do najważniejszych ze wszystkich znanych dotąd pisemnych dowodów zbrodni wołyńskiej. Dzięki nim będziemy mogli dokładniej niż dotychczas oszacować skalę ludobójstwa, którego dopuścili się ukraińscy nacjonałiści na Polakach mieszkających na Wołyniu, oraz przywrócić pamięć o ofiarach – często z imienia i nazwiska – kolejnym pokoleniom.

[Dokumenty zbrodni wołyńskiej tom 2](#)

Drugi tom *Dokumentów zbrodni wołyńskiej* udostępnia badaczom zeznania zawarte w dwóch kolejnych księgach przechowywanych w Muzeum – Zamek Tarnowskich w Tarnobrzegu, nazywanych przez twórców źródła *Księgą zieloną* oraz *Księgą brunatną*. Nazwy te zaczerpnięto od koloru ich okładek. W księgach tych zawarto kolejne relacje na temat zbrodni wołyńskiej dokonanej na terenie woj. wołyńskiego oraz w Małopolsce Wschodniej, zebrane przez działaczy Komitetu Ziemi Wschodnich od stycznia do lipca 1944 r. W całym zbiorze przechowanym przez Urszulę Szumską (tzw. Archiwum Szumskiej) zostały one oznaczone numerami od 1620* do 2075 (w t. 1 *Dokumentów zbrodni wołyńskiej* wydano poz. 1-1620). Dwie księgi, stanowiące podstawę źródłową niniejszej edycji, w warstwie merytorycznej są jednym źródłem, gdyż poszczególne (numerowane) ciągi zeznań zawarte w jednej księdze znajdują kontynuację w drugiej. Oprócz systemu numeracji zespalającego oba zeszyty, w obu jednostkach archiwalnych znalazły się stosowne odnośniki wskazujące na istnienie dalszego ciągu relacji w drugiej z ksiąg.

Fakt ten sugeruje, że zamiarem twórców źródła było stworzenie zbioru relacji ułożonych według nadanych im numerów porządkowych.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Lublin

Lublin

Zbrodnia wołyńska

Dyskusja